

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-4352-33/2021. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.
(előzmény ügy: RI-AJBH-261/2020.)

Érintett szerv(ek): D. település Rendőrkapitányság

2021.

Az eljárás megindítása

A *panaszos*¹ (a továbbiakban: panaszos) 2020. július 27-én panaszt terjesztett elő a vele szemben 2020. június 28-én fogatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos sérelmezte a kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazásának tényét, módját, valamint, az intézkedő rendőrök bánásmódját.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Abjt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrség bilincset alkalmazott vele szemben, annak ellenére, hogy együttműködő volt az intézkedés során. Panaszolja, hogy nem tudott a hátrabilincselte kezei miatt a rendőrségi gépjárműbe szállni, és a rendőrök bedobták őt a szolgálati gépjárműbe. A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a bilincset annyira szorosan helyezték a csuklójára, hogy kezei sebessé és érzéketlenné váltak.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

¹Az Abjt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

a) Az elfogás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés az alábbi információkat tartalmazza:

Az intézkedő rendőrök 2020. június 28-án 11 óra 30 perckor megjelentek az intézkedés helyszínén a Tevékenység-irányítási Központ (a továbbiakban: TIK) utasítására, mert bejelentés érkezett, hogy ott egy személyt bántalmaztak.

A helyszínen tartózkodó S. Z. elmondta a rendőröknek, hogy a házával szembeni presszóban hangosak a vendégek és mivel pihenni szeretett volna, ezért átment és megkérte a vendégeket, hogy halkabbak legyenek, majd visszament a házába. Ezt követően a panaszos átment S. Z. házához, csengetett és mikor S. Z. ajtót nyitott, 3-4 alkalommal ökölbe szorított kézzel arcon ütötte, majd visszament a presszóba.

S. Z.-t sérülései miatt a helyi traumatológiára szállotta az Országos Mentőszolgálat. (Ezzel együtt felszólították, hogy ellátását követően fájadjon be a Rendőrkapitányságra, meghallgatás céljából.)

A rendőrök átmentek a presszóba, ahol igazoltatták a panaszost. A panaszos elismerte, hogy megütötte S. Z.-t, továbbá elmondta, hogy a névnapját ünnepli a barátaival és nem tűri, hogy ebben bárki megzavarja.

Az intézkedő rendőrök a panaszossal szemben kényszerítő eszközt (bilincset) alkalmaztak az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján, a szökés megakadályozása érdekében, mert kilépett a rendőrök által ún. biztonsági alakzatból, tekintetével a menekülő útvonalat kereste. A panaszos a rendőri intézkedés során több alkalommal negatív jelzőkkel illette a rendőröket, valamint többször a rendőrökkel szembeni agresszióval fenyegetőzött.

A rendőrök a bilincset 11 óra 35 perctől 13 óráig alkalmazták, a Szolgálati Szabályzat 41. §-a (4) bekezdésének b) pontja szerint.

A panaszos 11 óra 45 perckor Drager Alkoholszondán 0,73 mg/l értéket produkált, így erősen ittas állapotára tekintettel elszállították a helyi kórházba, ahol a panaszost a kórház orvosa rendőri intézkedésből származó sérülés- és panaszmentesen átvette.

b) Az elfogás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása, ruházatának átvizsgálása, valamint elfogása, továbbá a bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt, megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

c) Az intézkedő rendőrök jelentései az alábbi többletinformációkat tartalmazzák:

A helyszíni egyeztetés, tanúkutatás, valamint S. Z. meghallgatása után az intézkedő rendőrök a panaszost az Rtv. 29. §-ának 1. bekezdése szerint igazoltatták és az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja szerint elfogták, amely intézkedés során az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján, a szökés megakadályozása érdekében kényszerítő eszközt (bilincset) alkalmaztak. A panaszos kezeinek hátra helyzetben történő bilincselését a panaszos erős testfelépítése, valamint az intézkedés során folyamatosan változó arrogáns, agresszív magatartása indokolta. A panaszos testbeszéde arra utalt, hogy ki akarja vonni magát a rendőri intézkedés alól.

A panaszos az intézkedés során végig agresszívan viselkedett, becsület csorbítására alkalmas kifejezésekkel illette az intézkedő rendőröket.

A panaszost az intézkedés során beültették a szolgálati gépkocsi hátsó ülésére a tanult elvezető fogásokat alkalmazva, majd a kórházba szállították.

A panaszos a bilincs felhelyezésekor nem panaszkodott arra, hogy szorítaná a bilincs, annak ellenére sem, hogy a rendőrök kifejezetten kérdezték tőle. A panaszos szállítás közben többször is kiabálva utasította és követelte, hogy lazítsanak a bilincsen, ugyanis az szorítja őt, azonban az intézkedő rendőrök a bilincset szabályosan alkalmazták, egyáltalán nem volt szoros.

Azon panaszem tekintetében, amely szerint a rendőrök „bedobták” a panaszost a szolgálati gépjárműbe, elmondható, hogy a testsúlyarányokat figyelembe véve fizikailag kivitelezhetetlen lett volna a „panaszos bedobása”, továbbá semmi nem indokolta volna, hiszen a panaszos a rendőrök utasításait végrehajtva, önként szállt be a szolgálati személygépjárműbe.

A kórház orvosa megvizsgálta a panaszost, akin az intézkedésből származó sérülés nem volt.

d) A sürgősségi betegellátó osztály zárójelentése a következő releváns információkat tartalmazza:

A panaszos az ambulancián a személyzetet „verbálisan bántalmazza, minősíthetetlen hangnemben” beszélt. A panaszos csuklóján bilincs okozta minimális horzsolás látható. A laborvizsgálat emelkedett véralkoholszintet igazolt.

e) A panaszost megvizsgáló orvos által kiadott igazolás tanúsága szerint a panaszoson külsérelmi nyom nem látható.

d) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos sérelmezte a kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazásának tényét, módját, valamint, az intézkedő rendőrök bánásmódját.

1. Vizsgáltam a bilincselés körülményeit.

a) A bilincselés ténye tekintetében

A panasz szerint a panaszos az intézkedés során együttműködő volt.

Az elfogás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján, a szökés megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset az intézkedő rendőrök, mert a panaszos kilépett a rendőrök által ún. biztonsági alakzatból, tekintettel a menekülő útvonalat kereste. A panaszos a rendőri intézkedés során több alkalommal negatívjelzőkkel illette a rendőröket, többször a rendőrökkel szembeni agresszióval fenyegetőzött, valamint erősen ittas állapotban volt. Az intézkedő rendőrök jelentései szerint a panaszos kezeinek hátra helyzetben történő bilincselését a panaszos erős testfelépítése, valamint az intézkedés során folyamatosan változó arrogáns, agresszív magatartása indokolta. A panaszos testbeszéde arra utalt, hogy ki akarja vonni magát a rendőri intézkedés alól.

A rendelkezésre bocsátott orvosi zárójelentés tanúsága szerint a panaszos az orvosi vizsgálat során minősíthetetlen hangnemben kommunikált.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 19. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

Az Rtv. 15. §-a alapján a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, így több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár (ún. arányosság elve). Ennek megfelelően az Rtv. 16. §-a alapján rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembevételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A Szolg. Szab. 39. §-a (1) bekezdésének megfelelően az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan (ún. fokozatosság elve). Ugyanezen § (3) bekezdésének megfelelően a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A fenti szabályoknak megfelelően tehát az intézkedő rendőröknek minden esetben mérlegelniük kell, hogy az intézkedés célja elérése érdekében mi az a legkisebb korlátozás, amely mellett a rendőri intézkedés megfelelő eredménnyel tud zárulni.

Az Rtv. 48. §-a taxatívén tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. E szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

Az e §-hoz kapcsolódó miniszteri indokolás szerint „*a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás, önkárosítás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz*”. „*Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyományaként is szóba jöhet*”.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, amelynek (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának lehetséges esetköreit:

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A Kúria a Kfv.III.37.713/2015/5. ügyszámon hozott ítéletében a bilincs alkalmazása kapcsán kifejtette: „[...] mind a bírósági joggyakorlat (Kfv.III.37.025/2015/3., illetve Kfv.III.37.572/2015/5.), mind a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata (különösen a 20972/92. számú *Raninen-ügy*) szerint a bilincs használatának elrendelése kérdésében kétségtelenül az azt alkalmazni kívánó hatóság tagja széles mérlegelési jogkörében dönt, azonban a használat jogszerűsége kérdésében annak vizsgálatát írja elő, hogy az adott egyedi esetben fennálló körülmények mennyiben támasztják alá az intézkedést. Ennek kapcsán azt kell előtérbe helyezni, hogy van-e indok annak a feltételezésére, hogy a kényszerintézkedéssel, bilincseléssel érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést, vagy kárt okoz, bizonyítékokat tüntet el” [34]. „Ebben a körben nem elegendő csupán arra hivatkozni, hogy az adott személy szabadlábban történő védekezése esetére fennállna a szökésének veszélye, illetve arra, hogy azt bírósági határozat állapította meg, hanem azt kell indokolni, hogy az adott esetben a bilincs használatát milyen speciális és egyedi körülmények alapozhatják meg [...]” [35]. „A bilincshasználat jogszerűségének vizsgálata az ügy egyedi körülményein kell, hogy alapuljon, értékelni kell, hogy a bilincs használatával érintett személyre, valamint az eljárási cselekményre tekintettel milyen speciális indoka van a fél bilincsből tartásának” [41]. A Kúria a Kfv.III.38.129/2016/4. ügyszámon hozott ítéletében az Rtv. 48. §-ának c) pontja kapcsán fejtette ki a következőket: „Az idézett jogszabályokból következik, hogy a bilincs alkalmazásához a felperes részéről olyan magatartás tanúsítása lett volna szükséges, amely ellenségesnek, együtt nem működőnek minősült. Ehhez képest nevezett alávetette magát a rendőri intézkedésnek, együttműködött a rendőrökkel. [...] A szökés megakadályozásához hozzá tartozna olyan magatartás, amelyet csak a bilincs alkalmazásával lehet megakadályozni [...]. A szökésnek csak elképzelhető távoli lehetősége a Kúria álláspontja szerint önmagában nem elegendő a felperes megbilincselésére és egyben nem szolgálhatja a szökés megelőzését sem olyan magatartás hiányában, mely akár közvetetten is szökésre utalna” [14]. „[A] bilincshasználat bármilyen kényszerítő körülmény, biztonsági kockázat nélküli, preventív használata egyértelműen ellentétes lenne az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó gyakorlatával is [*Raninen v. Finland*, no. 20972/92., §56, *Öcalan v. Turkey [GC]*, no. 46221/99, §182, *Svinarenko And Slyadnev v. Russia*, nos. 32541/08 and 43441/08, §117]” [15]. A Kúria a Kfv.VI.37.439/2016/6. ügyszámon hozott ítéletében hangsúlyozza, hogy „a bilincselés, mint kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerűségének megítélése során a teljes folyamatot értékelni kell, egészen a bilincselés befejezéséig, illetve annak elmaradása esetleges következményeiig”. „Így figyelembe kell venni, hogy miért, milyen bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt indult a büntető eljárás, milyen biztonsági kockázatok merülnek fel az elfogással kapcsolatban, az érintett személy (személyek) veszélyesnek

minősülnek-e, várható-e a rendőrökkel szemben ellenszegülés, támadás, illetve fennáll-e a szökés lehetősége. Az akció megszervezése során az illetékes rendőri vezetőnek ezeket a szempontokat értékelnie szükséges, a kényszerítő eszközöket ezek figyelembe vételével kell alkalmazni. Az intézkedés alá vont személy magatartása, ellenszegülésének mértéke mellett további fontos szempont az elfogásban résztvevő rendőrök és a környezetben lakó, tartózkodó civilek védelme is.” [22]. „A bilincselés alkalmazása jogszerűségének megítélése során az ahhoz vezető folyamat egészét kell értékelni, figyelembe véve az intézkedés alá vont személy veszélyességét, a biztonsági kockázatot és a közelben lakó, tartózkodó civilek, valamint a rendőrök védelmét is” [28]. A Kúria a Kfv.VI.38.150/2018/10. számú ítéletében – megerősítve az előzőekben foglaltakat – kimondta a bilincselés jogszerűtlenségét egy olyan ügyben, amelyben „a felperes a rendőri intézkedés során együttműködő volt, ellenállást, ellenszegülést nem tanúsított, szökést nem kísérelt meg, arra utaló magatartást szintén nem tanúsított”.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatából kiemelendő a Rainen v. Finland (no. 20972/92.) ügy, amelyben a Bíróság az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikke tekintetében kimondta, hogy a bilincselés alkalmazása során jelentősége van annak is például, hogy volt-e indok annak feltételezésére, hogy az érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést vagy kárt okoz, illetve bizonyítékokat tüntet el [56]. Mindemellett a bilincselés általában nem vet fel problémát, ha az törvényesen elrendelt, alkalmazott letartóztatáshoz vagy fogvatartáshoz kapcsolódik, és nem jár az adott körülmények között észszerűen szükséges szintet meghaladó erőszakkal, illetve nyilvános kitétséggel (Svinarenko and Slyadnev v. Russia, 32541/08 and 43441/08).

A fentiekben bemutatott döntések alapján körvonalazódó bírósági gyakorlat szerint van lehetőség bizonyos esetekben, kockázatcsökkentési céllal, preventív jelleggel alkalmazni bilincset, ugyanakkor – ahogyan az valamennyi döntésből egyértelműen kiderül – minden esetben szükséges, hogy legyenek olyan egyedi körülmények, amelyek ténylegesen felvetik annak kockázatát, reális és jelenvaló veszélyét, hogy az intézkedés alá vont személy önkárosító, esetleg támadó magatartást fog tanúsítani, vagy szökést fog megkísérelni. A pusztán elvi lehetőség önmagában nem elegendő. (Ld. pl. RI-AJBH-209/2020. jelentés.)

A tekintetben, hogy a panaszos milyen magatartást tanúsított az intézkedés során, ellentmondás feszül a panaszos és a rendőrség álláspontja között. Amennyiben a panaszos valóban úgy viselkedett és olyan módon – fenyegetően – kommunikált a rendőrökkel, ahogy az a jelentésekben szerepel, továbbá valóban elismerte cselekményét a helyszínen, a bilincselés jogszerű volt.

A rendelkezésre álló információk alapján kétséget kizáróan annyi állapítható meg, hogy az intézkedés alapját a segélyhívón érkezett személy elleni erőszakot megvalósító cselekményre utaló bejelentés adta, a helyszínen valóban erőszak miatt sérült feleket találtak (a bejelentőt a mentők el is szállították), továbbá, hogy a panaszos erősen ittas állapotban volt. Mindezen túl a rendőrség álláspontját erősíti, hogy a zárójelentés a panaszos verbálisan erőszakos magatartására utal. (A verbálisan erőszakos magatartás önmagában nem igazolja a kényszerítő eszköz alkalmazását, továbbá erre már a kényszerítő alkalmazása során, nem pedig azt megelőzően került sor, ugyanakkor figyelembe veendő körülmény.)

Ugyan minden kétséget kizáróan nem oldható fel a panaszos és a rendőrség álláspontja közötti ellentmondás, a bejelentés tartalma (személy elleni erőszak), a bejelentő sérülése, valamint a panaszos erősen ittas állapota ténylegesen felvetette annak kockázatát, reális és jelenvaló veszélyét, hogy a panaszos támadó magatartást tanúsíthat, vagy szökést kísérelhet meg. Mindezek alapján az intézkedő rendőrök jogszerűen alkalmaztak

kockázatsökkentési céllal, preventív jelleggel kényszerítő eszközt (bilincset), a panaszos alapvető jogát érintő visszásság – álláspontom szerint – e tekintetben nem történt.

b) A bilincselés módja tekintetében

A panaszos sérelmezte, hogy kezeit hátra bilincselték.

Az Rtv. már hivatkozott 2. §-ának (1) bekezdése e tekintetben is releváns.

Az Rtv. már hivatkozott 15. és 16. §-a alapján rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembevételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Ugyanakkor e § (2) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa [...].

A Szolgálati szabályzat 41. §-a (6) bekezdés a) pont aa) pontjának megfelelően a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha [...] alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől.

Visszaulva az e jelentés 1. pontjában foglaltakra, az intézkedés során alapos okkal tartani lehetett az intézkedő rendőrök elleni támadástól, valamint a szökéstől, így az a körülmény, hogy a panaszos kezeit hátra bilincselték, jogszerű volt, nem okozott a panaszos alapvető jogát érintő visszásságot.

c) A bilincselés következménye vonatkozásában.

A panaszos állítása szerint a bilincset annyira szorosan helyezték a csuklójára, hogy kezei sebessé és érzéketlenné váltak.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a panaszos az intézkedés során nem sérült meg, a bilincselés csupán minimális horzsolást eredményezett a csuklóján.

Az Rtv. már hivatkozott 2. §-a, valamint a 15. §-a és a 16. §-a e panaszra tekintetében is releváns.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (5) bekezdése szerint tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.

A panaszos álláspontja szerint kezei sebessé váltak a bilincs alkalmazásától, azonban a rendőrség álláspontja szerint a bilincs nem okozott sérülést a panaszos kezein. Fontos ugyanakkor, hogy az orvosi vizsgálat csupán minimális horzsolás létét állapította meg a panaszos csuklóján.

A fentiek alapján elmondható, hogy a bilincselés valóban okozott sérülést a panaszos számára, ám az nem volt olyan mértékű, mint amire a panaszos beadványában utalt.

Álláspontom szerint a zárójelentésben leírt sérülés nem éri el azt a mértéket, amely a bilincs alkalmazásának módját alapvető jogot sértővé tenné vagy annak közvetlen veszélyével járna; a bilincselés módja tehát nem okozott alapvető joggal összefüggő visszásságot.

2. Vizsgáltam a testi kényszer alkalmazásának körülményeit.

A panasz szerint a rendőrök „mint egy zsák krumplit, úgy dobták be” a panaszost a szolgálati gépjárműbe.

Az intézkedő rendőrök jelentései szerint a panaszost az intézkedés során a tanult elvezető fogásokat alkalmazva ültették a szolgálati gépkocsi hátsó ülésére.

Az Rtv. már hivatkozott 2. §-ának (1) bekezdése második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

a) A testi kényszer tekintetében.

Az Rtv. már hivatkozott 15. §-a és a 16. §-a e panaszem tekintetében is releváns.

Az Rtv. 47. §-ának megfelelően a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a (1) bekezdésének értelmében a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A rendelkezésre álló információk alapján – visszautalva az 1. pontban foglaltakra – mind a bejelentés tartalma, mind a bejelentő sérülése, mind pedig a panaszos erősen ittas állapota olyan körülmények voltak, amelyek indokoltá tették a panaszossal szemben kényszerítő eszköz alkalmazását. Ezzel összefüggésben igazolható, hogy a bilincselést követően szükség volt a panaszost elvezető fogások alkalmazásával a szolgálati járműbe ültetni.

A fentiekre tekintettel úgy foglaltam állást, hogy a panaszossal szemben jogszerűen alkalmaztak testi kényszert, így a panaszos alapvető jogát érintő visszásság e tekintetben nem történt.

b) A bánásmód vonatkozásában.

Az Rtv. 16. §-ának (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat [...] megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A megalázó bánásmód vagy büntetés körébe tartozó magatartások lényege, hogy az érintettben olyan félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoznak, amelyek alkalmasak arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtörjék. Ugyanakkor az ilyen magatartások okozta gyötrelmet

mértéke – és ezzel együtt alapjogsértő volta – függ az adott eset körülményeitől (pl. a bánásmód időtartamától, az áldozat nemétől, korától, stb.).

Ellentmondás feszül a panaszos és a rendőrség álláspontja között a testi kényszer alkalmazásának módja vonatkozásában. Amennyiben az intézkedő rendőrök valóban bedobták a panaszost a szolgálati gépjárműbe az olyan cselekmény volt, amely egyszerre lehetett megalázó és jelenthetett veszélyt a panaszos testi épségére, hiszen egy ilyen cselekmény elszenvedője tehetetlen, nem képes önmaga védelmében cselekedni.

Nincs azonban olyan rendelkezésre álló információ, amely a panaszosi és rendőrségi álláspontok közötti ellentmondást feloldaná, így e panaszelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos